

Latvijas Republikas 10.Saeimas
Eiropas lietu komisijas sēdes
Protokols Nr. 23

2011.gada 14.marts

Sēdes sākuma laiks: plkst. 10.00
Sēdes beigu laiks: plkst. 11.05

Sēde notiek: Saeimas Sarkanajā zālē, Jēkaba ielā 11
Sēdē piedalās: 13 deputāti, Eiropas lietu komisijas locekļi (skat. pieliks. Nr.1)

Sēdi vada: *Imants Lieģis* ELK priekšsēdētājs
Sēdi protokolē: *Lilija Stelpe* ELK konsultante un notiek sēdes audioieraksts.

Sēdes veids: atklāta

Darba kārtībā:

1. Par Latvijas pozīciju Eiropas Savienības Ekonomikas un finanšu ministru padomē, kas notiks šā gada 15.martā Briselē.

Ziņo: Finanšu ministrijas pārstāvji.

2. Dažādi.

Sēdes gaita:

Sēdi atklāj Eiropas lietu komisijas priekšsēdētājs I. Lieģis
Par ECOFIN pozīcijām ziņo Finanšu ministrijas valsts sekretāra vietnieks A. Ūbelis

Pozīcija Nr. 3 Par ekonomikas pārvaldību

ECOFIN sanāksmes laikā tiek plānots atrisināt atlikušos /joprojām atvērtos politiskos jautājumu attiecībā uz ekonomikas pārvaldības sešiem Eiropas Komisijas tiesību aktu projektu priekšlikumiem.

Ietekme uz budžetu - ja Latvija nepildīs Pārmērīgas budžeta deficīta procedūras ietvaros uzdotās rekomendācijas, tai var tikt piemērotas finanšu sankcijas. Šobrīd vienīgās iespējamās finanšu sankcijas ir Kohēzijas fonda saistību apturēšana. Nākotnē tās būs plašāku sektoru loku aptverošas ES budžeta sankcijas.

Latvijas pozīcija

Latvija kopumā iestājas par stingrāku noteikumu dalībvalstīm izvirzīšanu un lielāku automatiskumu lēmumu pieņemšanas procedūrās.

Atbilstoši Prezidentūras kompromisa priekšlikumam soda naudas, kas tiks iekasētas no eiro zonas dalībvalstīm atbilstoši regulām Par sankciju mehānismu makroekonomiskās nesabalansētības novēršanai eiro zonā, Par efektīvu budžeta uzraudzības īstenošanu eiro zonā, kā arī grozījumiem regulā Nr. 1467/97 Par pārmērīgas deficīta procedūras paātrināšanu un ieviešanas skaidrojumu, tiks novirzītas jaunajā Eiropas stabilitātes mehānismā (ESM).

Latvija kompromisa vārdā šādu priekšlikumu atbalsta, jo izprot tā simboliskumu. Protams, šaubas var radīt fakts, ka soda naudas nonāk mehānismā, no kura pēc tam tiek sniegts finanšu atbalsts 'pārkāpējiem'. Taču, daudz svarīgāk ir tas, lai pārkāpumu gadījumā šīs soda naudas vispār tiek piemērotas, kur tās nonāk, jau ir uzskatāms par pakārtotu jautājumu.

Latvijai ir saprotams viedoklis par to, ka iemaksu atslēgai ESM kapitālā nevajadzētu būt balstītai uz Eiropas Centrālās Bankas (ECB) kapitāla atslēgu. Latvija uzskata, ka iemaksu atslēgai (formulai) ir jābūt godīgai un vienkārši aprēķināmai. ESM iemaksu atslēga nedrīkst radīt būtiskas atšķirības dalībvalstu maksājumos salīdzinājumā ar to IKP.

Atklāti paliek jautājumi saistībā ar soda naudu vispārējiem griestiem un īpaši ES budžeta soda sankcijām. Ir skaidrs, ka tos nevar atrisināt šobrīd, taču nevar tos nerisināt vispār.

Latvija atbalsta priekšlikumu attiecībā uz grozījumiem regulā Nr. 1466/97 Par budžeta situācijas novērtēšanu un uzraudzības stiprināšanu ekonomikas politikas koordinācijas ietvaros par t.s. izdevumu likuma (izdevumu likums – valdības izdevumi nepieaug straujāk kā IKP) ieviešanu un piemērošanu.

Ja DV ir ievērojami novirzījušies no korekcijas ceļa uz savu vidēja termiņa budžeta mērķi, brīdinājums tiek izteikts pamatojoties uz dalībvalsts strukturālās bilances situāciju.

T.s. izdevuma likuma piemērošana ir neatņemama jaunās ekonomikas pārvaldības paketes sastāvdaļa. Tā ļauj izvērtēt dalībvalstu fiskālo rīcību gadījumos, kad ar ciklisko koriģēto bilanci to izdarīt nav iespējams. Papildu tam, izdevumu likums ir arī vienkāršāk saprotams.

Latvija atbalsta priekšlikumu attiecībā uz grozījumiem regulā Nr. 1467/97 Par pārmērīgas deficīta procedūras paātrināšanu un ieviešanas skaidrojumu.

Latvija atbalsta Prezidentūras kompromisa priekšlikumu grozījumiem regulas Nr. 1467/97 Par pārmērīgas deficīta procedūras paātrināšanu un ieviešanas skaidrojumu 2.panta 7.daļā, kas paredz, ka valstīm, kuru parāda līmenis ir zemāks kā 60% no IKP, tiek ņemtas vērā pensiju reformu neto izmaksas un tiek pieļauts deficīta līmenis, kas „ievērojami nepārsniedz līmeni, kas tiek uzskatīts par tuvu atsaucē līmenim”.

Attiecībā uz pārejas periodiem EDP sankcijām grozījumos regulā Nr. 1467/97 Par pārmērīgas deficīta procedūras paātrināšanu un ieviešanas skaidrojumu, Latvija kaut arī uzskata, ka Slovēnijas prasība paredzēt vienādus pārejas periodus (jaunā kārtība DV-ij, kas jau atrodas EDP, tiek piemērota tikai 3 gadus pēc tās izklūšanas no pārmērīga deficīta situācijas) EDP piemērošanai kā parādam tā arī deficītam ir pamatota, zinot šī brīža nopietno situāciju ar augstajiem valsts parāda līmeņiem ES dalībvalstīs, tā nav īsti konstruktīva.

Deputāts I. Lieģis : Kāds būs risinājums uz soda naudu sadalīšanu?

A.Ūbelis : Tas būs atkarīgs no stabilitātes mehānisma izveides. daudzas dalībvalstis neapmierina piedāvātā soda sankciju iemaksu atslēga.

Deputāts Dz.Rasnačs : Ko Lielbritānija domā, ka direktīva neapmierina kā tiesību akta forma?

A.Ūbelis: Lielbritānija vēlas sev izņēmumu, lai direktīva uz viņiem neattiektos.

Deputāts G.Ulmanis: Daudzas dalībvalstis izsaka iebildumus, vai tie ir stingri iebildumi, lūdzu, paraksturojiet situāciju kopumā.

A.Ūbelis: Vai iebildumi ir stingri, to mēs redzēsim ministru diskusijās. Panākt kompromisu ir būtiski, lai parādītu Eiropas vienotību ekonomikas stabilizācijā un koordinācijā. Ūbelis sniedz skaidrojumus par atsevišķu valstu iebildumiem.

Deputāts J.Dombrava: Kāpēc Latvijai vajag ziedot daļu suverenitātes pieņemot visu likumdošanas paketi un ierobežot savu darbību par labu pārnacionālām struktūrām? Kas notiks, kad būs situācija, kā piemēram, Japānā, kad būs budžeta deficīts jāpārkāpj – tad mums būs soda sankcija?

A.Ūbelis: Likumdošanas paketes būtība ir, ka ir grūti izveidot vienotu tirgu, vienotu valūtu, ja valstis neveido vienotu fiskālo politiku. Sava veida suverenitāte ir jāatdod, lai veidotu vienādus spēles noteikumus savienības ekonomiskai darbībai. Budžeta deficīta griesti tiek attiecināti uz normālu situāciju, tas netiek attiecināts uz ekstremālām situācijām

Deputāts: Dz.Rasnačs: Mums ir zināms, ka ES pielieto dubultus standartus kā tas bija ar eiro ieviešanu Igaunijā. Mūsu apvienībai ir bažas, ka tas ir solis uz federalizāciju. Kas būs tie, kas noteiks soda sankcijas? Vai nebūs tā, ka uz lielajām valstīm raudzīsies caur pirkstiem, bet mazās sodīs par katru atkāpi?

A.Ūbelis: Sankciju mehānisms ir noteikts līgumā un Eiropas Komisijas rekomendācija. Mēs atbalstām stabilus kritērijus un ja tie ir pārkāpti, tad ir skaidrs mehānisms kā tiek sodīts.

Deputāts S.Dolgopolovs : Ja viss būtu no baltas lapas, tad būtu skaidrs, bet tagad jau ir pārmērīgs budžeta deficīts un sankcijas to tikai pasliktinās. No kādām naudām mēs maksāsim sodus, no aizdevumiem?

A.Ūbelis: Jā zināmā mērā tā ir taisnība. Visas šīs izmaiņas vērstas uz nākotni, lai nākotnē valstis izturētos atbildīgāk. Sodi būs no katras valsts pašas līdzekļiem.

Deputāti J.Dombrava, S.Dolgopolovs, Dz.Rasnačs: Cik mums būs jāmaksā, ja neiekļausimies budžeta deficītā?

A.Ūbelis: Es pašlaik negribētu prognozēt un pielaut, ka mēs pārkāpjām.

Deputāts I.Lieģis uzskata, ka ieiet pārāk sīkās detaļās un piedāvā noklausīties pozīciju par stabilitātes mehānismu un tad nobalsot par pozīciju. Deputāti uzskata, ka pozīcijas jāapstiprina atsevišķi.

Balsojums: 4 – par, 1- pret, 8- atturas.

Deputāti Dz. Rasnačs un G.Ulmanis savu viedokli par pozīcijas neatbalstīšanu pamato, ka tā nav destruktīva attieksme pret pozīciju, bet nepārlicina finanšu ministrijas argumentācija un , ka tik svarīgos jautājumos būtu vēlama finanšu ministra klātbūtne.

Deputāts A.Lejiņš: Šāda kārtība bija nepieciešama jau pirms valstis bija iekļuvušas pārmērīgā budžeta deficītā. Pie tam ir jāizvērtē valstis, kuras pilda godīgi savas saistības un tādas, kas pārkāpj.

Deputāts S. Dolgopolovs: Mēs atturamies, jo nav modelētas situācijas, nav skaidrs no kādām naudām maksās sankcijas. Uzskata, ka ministrijai jāprecizē pozīcijas formulējumi.

A.Ūbelis: Pozīcija tiek skatīta trešo reizi un neapstiprinot mēs pasliktinām situāciju. Jautājums, ka pašlaik tiek uzstādīts ir jāskata, vai mēs gribam stabilitātes un izaugsmes paktu. Finanšu ministrija ir gatava nākt un diskutēt par šiem jautājumiem.

Deputāts I. Lieģis: Neapstiprinot pozīciju mēs liedzam ministram paust Latvijas viedokli padomē.

Deputāte R. Kārklīņa: Varbūt pozīciju varētu papildināt ar skaidrojumu kāda varētu būt iemaksu atslēga un kādas sankcijas varētu tikt piemērotas?

A. Ūbelis: Piedāvā svītrot no pozīcijas sadaļu par valsts parādiem un nerunāt par to padomē, bet runāt par Latvijai svarīgiem jautājumiem kā fondēto pensiju sistēmas nemšana vērā.

Deputāts Dz. Rasnačs: Varētu atbalstīt koriģēto pozīciju un salīdzinājumam piesauc pasaules lielās ekonomikas, kurās ir augsts budžeta deficīts un aicina Latvijai izvēlēties savu ceļu.

Deputāts G. Ulmanis: Runa iet par valsts ekonomisko attīstību un finanšu ministram ir jānāk un jāskaidro deputātiem kāda būs attīstība un vai mēs spējam izpildīt kritērijus par kuriem šodien ir runa pozīcijā. Nav ko apstiprināt pozīciju, kamēr nav atbildēts uz deputātu jautājumiem.

Notiek balsojums par koriģēto pozīciju:

5- par

8- atturas

Pozīciju neapstiprina.

Deputāts I. Lieģis: pārejām pie trešā jautājuma.

Pozīcija Nr. 1 Par Eiropas Stabilitātes mehānismu

2010.gada decembra Eiropadomes sanāksmē tika panākta vienošanās, ka eiro zonas finanšu ministri un Eiropas Komisija līdz 2011.gada martam izstrādās starpvaldību vienošanos, ar ko izveidos jaunu **Eiropas Stabilitātes mehānismu (ESM)**. Mehānisma izveides darbā tika aicinātas iesaistīties arī ne eiro zonas dalībvalstis.

Sagaidāms, ka š.g. marta Eiropadomē valstu un valdību vadītāji vienosies par ESM darbības pamatelementiem.

Latvija piedalās eiro zonas valstu paplašinātajās sanāksmēs par ESM izveidošanu un mehānisma galvenajām iezīmēm.

Latvijai ir svarīgi piedalīties šajā procesā, jo pievienojoties eiro zonai 2014.gada 1.janvārī, būs jāiestājas arī ESM un atbilstoši sadales atslēgai jāpiedalās arī visās iepriekš uzņemtajās un jaunajās ESM saistībās.

Ja problēmās nonākusī eiro zonas dalībvalsts nespēs atgriezt tai piešķirto finansējumu, tad tas var ietekmēt budžetu.

Provizoriski Latvijas daļa iemaksātajā kapitālā varētu sastādīt apmēram 140-280 miljonus EUR robežās pie nosacījuma, ja iemaksātais kapitāls ir no 50-100 mljrd. EUR un tiek izmantota ECB kapitāla atslēga. Latvijas daļa iemaksātajā kapitālā varētu būt pat lielāka, ja neņemam vērā ne eiro zonas daļu ECB parakstītā kapitāla atslēgā.

Latvijas pozīcija

Latvija atbalsta pastāvīga Eiropas Stabilitātes mehānisma izveidošanu, jo tas nodrošinās eiro zonas finanšu stabilitāti kopumā.

Latvija uzskata, ka primāri ir jāstiprina ekonomikas pārvaldība ES, lai nenonāktu pie nepieciešamības izmantot ESM un tas darbotos tikai kā piesardzības pasākums.

Latvija piekrīt, ka ļoti nozīmīgs ir jautājums par iemaksājamā kapitāla aprēķinu. Latvija uzskata, ESM iemaksu atslēga nedrīkst radīt būtiskas atšķirības dalībvalstu maksājumos salīdzinājumā ar to IKP.

Latvija uzskata, ka līdzekļu saņemšanai no ESM, jābalstās uz stingriem nosacījumiem, lai nepieļautu ļaunprātīgu iespējas izmantošanu, cerot uz brīviem resursiem bez stingras politiskās apņemšanās stabilizēt situāciju valstī un novērst seku ietekmi uz citām ES dalībvalstīm (t.sk. reģionāli, eiro valūtas stabilitātes ietvaros).

Atbildot uz jautājumu pie iepriekšējās pozīcijas par sankciju mehānismu mazās dalībvalstīs bloķē šo jautājumu, kamēr nav skaidrības par iemaksu atslēgu. Mēs no Latvijas puses atbalstam Slovākijas, Igaunijas un Lietuvas centienus pēc godīgākas iemaksu atslēgas izveides.

Deputāts I.Lieģis: Pēc pēdējās informācijas 17 dalībvalstis ir vienojušās par tā saukto Vācijas ierosinājumu. Vai ir kāda precīzāka informācija?

A.Ūbelis: Ir divi jautājumi – tas ko mēs izskatām būs no 2013. gada. jautājums ko darīt līdz 2013. gadam, vai palielināt stabilitātes fondu. Par 2013. gadu vienošanās ir parākta, bet par otru jautājumu sarunas turpināsies šovakar.

Deputāts J. Dombrova : Nav cienīgi ierakstīt, ka Latvija ir gandarīta, ka var piedalīties sarunās. Otrs jautājums no kurienes nāks nauda iemaksām, kas minētas pozīcijā?

A.Ūbelis: Pēc būtības tas ir eirozonas mehānisms un par to lemj eirozonas valstu premjeri un ministri un līdz šim tas notika aiz slēgtām durvīm, tā kā mēs uzskatām, ka tas ir korekti pateikties.

Deputāts I.Lieģis: Kā ar Apvienoto Karalisti un Zviedriju?

A.Ūbelis: Mehānisma finansēšanā piedalās tikai eirozonas valstis. Pārējās var piedalīties uz divpusēja līguma pamata kā tas ir ar Anglijas iemaksu par Īriju. Kas attiecas uz jautājumu par Latvijas iemaksu pēc pievienošanās eirozonai, to var pielīdzināt kapitāla daļu iegādei, Latvijai būs jāaizņemas un izdevumi būs aizņēmuma procenti, bet tajā pat laikā būs arī dividendes no ieguldījuma stabilitātes mehānismā.

I.Grigule : Jūs savā skaidrojumā teicāt, ka Latvija atbalsta Slovākiju, Igauniju un Lietuvu, bet Latvijas pozīcijā ir pretruna ar šo valstu viedokli. Kā tad īsti ir?

A.Ūbelis: Pašlaik formula veidojas no IKP un iedzīvotāju skaita, kas rada nevienlīdzīgus nosacījumus starp lielajām un mazajām dalībvalstīm, tāpēc veidojas dažādi priekšlikumi un jautājums tiks diskutēts, kamēr atradīs piemērotu iemaksu atslēgu līdzīgi, kā ar iemaksām ES budžetā.

Deputāts G. Ulmanis: Jūs saktiet, ka tas neatstās iespaidu uz budžetu, tad kāpēc iebilst, Igaunija un Lietuva. Vai nevajadzētu Baltijas valstīm ieņemt vienotu pozīciju?

A.Ūbelis: Pēc būtības tie nav klasiski budžeta izdevumi, Mazās valstis uztraucas, ka viņām būs jāmaksā vairāk, tādēļ arī Latvija iestājas par atslēgas mehānisma piemeklēšanu. Ja Jūs uzskatiet, ka Latvijai jāuzstājas agresīvi, tad sniedziet savas rekomendācijas. Tas it eirozonas valstu lēmums un mums būs vajadzīgs visu šo valstu atbalsts pie pievienošanās eirozonai, tā kā nav vēlama agresivitāte.

Deputāts J. Dombrova: Vajadzētu sākt ar to, ka mēs neceram iestāties eirozonā, jo aug inflācija. Es redzu ietekmi uz budžetu gan ar procentu maksājumiem, gan ar valsts ārējā parāda pieaudzēšanu, kurš jau tā ir liels privātajā sektorā. Atgriežoties pie pirmās pozīcijas, mēs maksāsim sankcijas.

A.Ūbelis: Valsts ir uzņēmusies saistības 2014. gadā iestāties eirozonā un šajā virzienā mēs strādājam. Sankcijas pielieto tikai par valsts parādu un iestāšanās eirozonā ir labvēlīga privātā parāda pārstrukturēšanai.

Deputāte R. Kārklīņa : Es saprotu, ka stabilitātes mehānisma izveide ir Latvijas interesēs un nesaskatu pretrunu ar Slovēnijas, Igaunijas un Lietuvas pozīciju. Varbūt vajadzētu Latvijas īpašās interesēs ierakstīt Slovēnijas formulējumu, lai bagātie maksā vairāk.

Pozīciju apstiprina.

Pozīcija Nr. 2 Par Stabilitātes un izaugsmes pakta ieviešanu – nākamie soļi Pārmērīga budžeta deficīta procedūrai

ECOFIN sanāksmes laikā tiek plānota viedokļu apmaiņa par Pārmērīga budžeta deficīta procedūras (EDP) nākamajiem soļiem Polijai un Ungārijai, jo ir secināts, ka abas valstis nav atbilstoši pildījušas Padomes rekomendācijas, un valdību pasākumi nebija pietiekoši un pamatoti, lai novērstu pārmērīgu budžeta deficītu.

Šobrīd gandrīz pret visām dalībvalstīm, izņemot Igauniju, Luksemburgu un Zviedriju, ir ierosināta EDP.

Latvijas pozīcija

Latvija uzskata, ka gan Ungārija, gan Polija ir veikušas pietiekamus pasākumus budžeta deficīta samazināšanai.

Latvija neatbalstītu finanšu sankciju ierosināšanu pret abām valstīm, jo uzskata, ka Līguma 126.panta 8.daļa, kas tiek izmantota kā pamats Kohēzijas fonda saistību apturēšanai tikai t.s. Kohēzijas valstīm, ir diskriminējoša, salīdzinot ar pārējām ES dalībvalstīm, kas nav Kohēzijas fonda naudas saņēmējas. (pašreizējais regulējums ES ekonomikas pārvaldībai un uzraudzībai).

Latvijai ir svarīgi pašai nodrošināt, ka pret to tiek izbeigta EDP pirms tiek izvērtēta mūsu gatavība iestāties eiro zonā.

Latvija ir noteikusi, ka 2012.gadā un turpmāk budžeta deficīts nepārsniegs 2,9% no IKP (atbilstoši EKS metodoloģijai), kas nodrošina Māstrihtas deficīta kritērija izpildi, veicinot eiro ieviešanu 2014.gadā.

Deputāte I.Grigale: Kāpēc nav saskaņotas visas trīs ar sociālajiem partneriem?

A.Ūbelis: Pozīcija tika gatavota saspringtos apstākļos, jo mums bija tikai nedēļa.

Mums ir dialogs ar sociālajiem partneriem par visiem jautājumiem.

Pozīciju apstiprina.

2. Dažādi.

Komisijas priekšsēdētājs informē deputātus par nākošajām sēdēm.

Sēdi slēdz.

Imants Lieģis
Eiropas lietu komisijas
priekšsēdētājs

Igors Pimenovs
Eiropas lietu komisijas
sekretārs

